

Učiteljski Tovariš

Glasilo „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.

Urejujeta:

Jakob Dimnik in **Engelbert Gangl**

učitelja v Ljubljani.

Izdajatelj in odgovorni urednik: **Jakob Dimnik**, Šubičeve ulice št. 3.

Vsebina: Zborovanje avstrijskega učiteljstva na Dunaju. — Pro domo. — Jakob Dimnik: Jezikov nauk v prvem šolskem letu. — Književnost in umetnost. — Naši dopisi. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica uredništva. — Listnica upravnništva.

Zborovanje avstrijskega učiteljstva na Dunaju.

Kakor je že našim čitateljem znano, je zborovalo avstrijsko učiteljstvo dne 1. listopada t. l. v Katari-ninih dvoranah na Dunaju. Bilo je prisotnih nad 3000 vdeležencev, ki so prihiteli iz vseh dežel avstrijskega cesarstva, da dvignejo svoj glas, ki ga naj čuje naša država, katera ima od avstrijskega ljudskega šolstva prvo korist, ki ima nad njim prvo oblast, a ki zanj ničesar ne žrtvuje. Dnevni red je obsegal edino točko: Gmotno stanje učiteljstva. Razpravljalo je torej na tem veličastnem zborovanju avstrijsko učiteljstvo o istem predmetu kakor „Zaveza slovenskih učiteljskih društev“ pri letošnji glavni skupščini v Gorici. Kar je takrat posebe poudarjalo slovensko učiteljstvo, to je pri zborovanju na Dunaju poudarjalo vse avstrijsko učiteljstvo ter je s tem javno pokazalo, da je njega gmotno stanje tako, da ne sme več tako ostati, da je potrebno nujne in temeljite preosnove. Poudarjalo je avstrijsko učiteljstvo — zastopano v mogočnem številu in neomajni slogi — da ne zahteva, naj bi se zavoljo regulacij učiteljskih plač iznova obremenile posamezne dežele, ki že sedaj težko zmagujejo troške za šolstvo, nego da naj priskoči posameznim avstrijskim kronovinam na pomoč država, ki jim naj olajša težka bremena in pomore do boljšega gmotnega stanja učiteljstvu, katero ji vzgaja vrle državljane, ki so pripravljeni za nje obstanek, čast in rast žrtvovati kri in imetje.

Shod je otvoril predsednik nemške-avstrijske učiteljske zveze, nadučitelj z Dunaja gosp. Katschinka, star, častitljiv mož, poln srca in navdušenja za svoj stan. Zborovavci so ga pozdravili s hrupnim plöskanjem. Katschinka je pozdravil z vznesenimi besedami prisotnike, zlasti zastopnike — „unsere Mitkämpfer“ — slovenske, češke in poljske učiteljske zveze, ki so jim priredili zborovavci srčne ovacije. Zborovanja so se vdeležili državni poslanci prof. Bendel, Heeger, Wrabetz, Iro, dr. Roser, dr. Nietzsche, dr. Stöhr in dr. Menger. Tudi te je Katschinka srčno pozdravil ter jih prosil pomoči, ko pride učiteljsko vprašanje v razpravo v državnem zboru.

O edini točki dnevnega reda je govoril učitelj Schreiter iz Graslice. Njegovo poročilo je bilo v resnici temeljito in žalostnozanimivo. Večkrat je razvnelo poslušavce do dolgotrajnega, šumnega ploskanja in do ostrih medklicev.

Že državni šolski zakon zagotavlja učiteljstvu, kolikor se more upoštevati potrpežljivi popir, v § 55. minimalne dohodke, pod katere ne sme seči nobena šolska občina, da bo mogoče učiteljem in podučiteljem, oproščenim vseh zavirajočih postranskih poslov, vse svoje moči posvečevati svojemu poklicu in prvim tudi svoje družine krajevnim razmeram primerno živiti. V teku tridesetih let ni se izpolnila ta obljuba niti v enem kraju v vsi avstrijski državi. To tridesetletno neizpolnjevanje § 55. je naravnost žaljenje od cesarja sankcijoniranega državnega šolskega zakona. In državni poslanci, ki morajo paziti, da se natančno izvršujejo zakoni, katere so sklenili, niso bili v tem slučaju pazni in so puščali, da se je ta državni zakon tako temeljito preziral in da je ob tem preziranju tako neizmerno trpelo ogromno število avstrijskega učiteljstva. Povsod so učitelji prisiljeni, da opravljajo postranske posle, ki izčrpavajo njih moči, a ki vkljub temu trpe bridko bedo. Državni sluge dobivajo plače od 400 gld.—700 gld., izmed 42.000 avstrijskih učiteljev jih prejema več kot polovica manj plače kot najbolj plačani, a ena četrtina (več kot 10.000) celo manj, kot najslabše plačani državni sluge. O Tirolskem in Predarlskem, kjer prejemajo učitelji in učiteljice celo manj nego 200 gld. letne plače, ni govoriti, ker v deželah, kjer vlada klerikalizem, ni drugače mogoče.

Na Češkem, kjer vladajo radikalni Mladočehi in napredni Nemci, ki se oboji imenujejo prijatelje šolstva, se ne sramujejo dajati mnogim stotinam učiteljev plače, ki ne dosežajo plače železniškega čuvaja, kateri prejema letnih 450 gld. Tudi na Štajerskem ni boljše. Tudi po takozvani regulaciji plač, ki so jo letos sklenili, zamore tamkaj najmanj učiteljev konkurirati s poštnimi slugami, četudi imajo ti najvišje plače 700 gold. Da nimajo v

Zgornji in Nižji Avstriji nič razuma za bedo učiteljstva, je znano, saj vlada tod Lueger in njegova stranka. Pa tudi vse ostale kronovine so si v tem enake. Beda avstrijskega učiteljstva je splošna, zato so tudi njihove tožbe splošne.

Učiteljstvo pa obkladajo ne le z bedo, temveč tudi z zasmehovanjem. Učitelje imenujejo pionirje kulture, pa jih plačujejo kot berače; imenujejo nas varuhe najsvetejšega in naše delo cene kot najdragocenejše — a nas plačujejo v premnogih slučajih slabše kot železniške čuvaje in hišnike. Skrb za vzgojitelje mladine imenujejo prvo in najvišjo dolžnost kulturne države, a učitelji niso niti poslednji, katerih se spominja država pri regulacijah plač. Državnim uradnikom, profesorjem, državnim slugam, železniškim uradnikom — vsem tem so izboljšali plače. Tudi častnikom bodo zvišali gaže — le o regulaciji učiteljskih plač ni govora, četudi izvečine ne prejemajo niti tretjine najnižjih oficirskih plač.

Kdo bi nam torej zameril, da nas sili to splošno preziranje in zanemarjanje, da govorimo sedaj jasno besedo? Naše zahteve so skromne. Zahtevamo, da se vzporedé naše plače plačam državnih uradnikov zadnjih štirih razredov. Kdor misli resno o šoli in kdor prevede veliki pomen skrbi svobodnega učitelja za vzgojo mladine, bo z vsemi silami podpiral to prizadevanje učiteljstva. Učitelji so vedno čuli obilico lepih besedi, a na lepa dejanja čakajo še do danes. Nikar naj ne dopuste, da bi učiteljstvo kdaj zaklicalo z obupnim glasom: „Domovina, ti si nam nehvaležna!“

Ko se je pleglo viharo in dolgotrajno ploskanje, je izjavil v imenu „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ učitelj Gangl, da se slovensko učiteljstvo, ki je o istem vprašanju razpravljalo pri svojem zadnjem glavnem zborovanju, popolnoma strinja z izvajanjem govornikovimi, da bo navdušeno in radostno vzelo na znanje današnje sklepe, katerih uresničenje bo tako slovensko kot drugo avstrijsko učiteljstvo rešilo mučnega položaja. V istem smislu se je izjavil nadučitelj Tuček v imenu češke učiteljske zveze in učitelj Salich v imenu češke-sleške učiteljske zveze.

Govoril je potem državni poslanec prof. Bendel ter dejal, da morajo učitelji odločno zahtevati, a ne ponižno prosjačiti, če hočejo kaj dobiti.

Državni poslanec Heeger je dejal, da se ne sme izvršiti regulacija učiteljskih plač na troške ubogega ljudstva. Država mora ustaviti svojo razsipnost. Hraniti mora na pravem kraju in ob pravem času. (Klici: Topovi, topovi!) Plačati, bogato plačati pa mora tam, kjer se kapital najbolj obrestuje — in to je pri šolstvu. Zlata je v Avstriji dosti, samo priti mora prava roka, da poseže ponj. Učitelji pa si naj dobro zapomnijo imena onih državnih poslancev, ki bodo gluhi njih glasnemu klicu.

Državni poslanec Wrabetz je bil mnenja, da je glavna napaka žalostnemu materialnemu stanju učiteljstva to, ker so dali izvrševanje državnega šolskega zakona v roke deželni zborom, ki se dostikrat maščujejo nad učiteljstvom, ker ni enakega političkega mišljenja, kot so njih večine. Učitelj kaži ono političko prepričanje, kakršnega je v resnici, a ne onega, ki mu ga vsiljujejo. Vprašanje o temeljiti regulaciji učiteljskih plač je tolike važnosti, da ne sme več z dnevnega reda.

Državni poslanec Iro je rekel, da je prišel k zborovanju pač zastopnik policije, a zastopnika naučne uprave ni, da bi se tako sam prepričal o željah učiteljstva. Grajal

je Luegerja, ki je dal 10.000 gld. mestnega denarja za banket, s katerim so dne 1. listopada slavili otvoritev nove mestne razsvetljave. Rajši bi dal te denarje stradaljočim dunajskim suplentom, rajši naj bi pošteno plačali učiteljstvo, ki nosi luč vede in omike med avstrijskimi narodi.

Ko je še govoril državni poslanec dr. Roser, je govoril učitelj Mayer v imenu poljskega učiteljstva in nadučitelj Slamenik v imenu moravskega učiteljstva. Učitelj Saitz je dejal, da ne smemo učitelji sedaj počivati, nego moramo kot danes delati neustrašno in požrtvovalno k dosegu svojih opravičenih zahtev.

Shod je potem sprejel z viharim in navdušenim ploskanjem ta-le predlog glavnega govornika Schreiterja:

Die Gehaltsfrage der Lehrerschaft ist eine Nothstandsangelegenheit. Deshalb ist dieselbe auch im Reichsrathe und im Landtage als solche zu behandeln. Im ersten ist noch in dieser Session eine Gesetzesvorlage einzubringen, in welcher der § 55 des Reichs-Volksschulgesetzes vom 14. Mai 1869 folgende Fassung zu erhalten hat:

§ 55, Punkt 1: „Die Grundgehälter, unter welche keine Schulgemeinde herabgehen darf, sind so zu bemessen, dass der Anfangsgehalt eines Lehrers oder einer Lehrerin vom Tage der abgelegten Lehrbefähigungsprüfung für Volksschulen dem Mindestgehalt eines k. k. Staatsbeamten der XI. Rangklasse gleich ist. Die Vorrückung der Lehrer und Lehrerinnen hat nach ihrer Dienstzeit innerhalb der vier untersten Rangklassen dieser Beamten zu erfolgen.“

Jene Lehrpersonen, welche nur ein Reifezeugnis besitzen, erhalten das Existenzminimum von 600 fl. pro Jahr.“

Die Regierung hat ferner Vorsorge zu treffen, dass die Regelung der Lehrergehälter auf die Tagesordnung einer der ersten Sitzungen der Landtage gestellt werde.

Um die Kronländer bei der durch diese neue Bestimmung vorgeschriebene Gehaltsregelung zu entlasten, hat der Staat einen jährlichen Beitrag von 33% zu den Schulauslagen derselben zu leisten.

S sprejetjem te resolucije je bil shod završen, in predsednik Katschinka ga je zaključil s srčno željo, da bi rodil avstrijskemu učiteljstvu zaželeni sad.

O uspehih deputacije, ki se je poklonila dne 2. listopada voditelju naučnega ministrstva, dr. pl. Hartlu, smo poročali že zadnjič. Zadnje besede pl. Hartla so bile: „Was mich anlangt, können Sie auf mich rechnen. Was von Seite der Unterrichtsverwaltung in der ganzen Angelegenheit geschehen kann, seien Sie dessen versichert, meine Herren, es wird geschehen.“

To je naše suho poročilo. Ne rečemo, da bo imel ta znameniti shod, ki je doslej edini svoje vrste, takoj popolen uspeh, a učiteljstvo si vsaj ne bo moglo očitati, da ni storilo vsega, kar je bilo v njegovih močeh, da si izboljša svoj žalostni gmotni položaj. Ako ne bomo dosegli sedaj vsega, česar smo vredni, pa bomo še govorili! Prepričani pa smo, da bomo dosegli vsaj nekaj.

Ali če je bila kdaj potreba, je najnujnejša in neizogibna potreba sedaj, da smo učitelji med seboj složni.

Neizmerno greši tisti proti naši skupni in dobri stvari, kdor se je prepil in razkol v naše vrste!

Naj torej te vrstice s pridom prebirajo naši tovariši pa tudi — slovenski državni poslanci.

Pro domo.

V.

Dunaj, 22. vinotoka 1896.

„Danes sem čital v „Slovenecu“ ostudni napad na slovensko učiteljstvo. Pons asinorum!! No, kaj tako nesramnega tudi v tukajšnjih židovskih časnikih ne najdem. Bodele pač vsi učitelji pokazali škofovskim slugam, da zna dolgoušec tudi krepko — breniti nazaj! Solidaren protest vsega učiteljstva bi bil na mestu!“

Anton Koblar.

Leta 1896. se je bil ljut boj med naprednim učiteljstvom in med klerikalci. Povod temu boju je bil izzivajoči članek, ki ga je spisal državni poslanec č. g. dr. Janez Evangelist Krek v „Slovenecu“ pod naslovom „Pons asinorum“. Naš list se je kar najodločneje uprl temu napadu na učiteljski stan. V obrambo je začel priobčevati serijo člankov pod naslovom „Naš sovražnik“. Zagledala sta samo dva članka luč sveta, nadaljevanje nam je pa visoka c. kr. deželna vlada prepovedala. Narodna-napredna stranka je interpelovala v deželnem zboru preblagorodnega gospoda deželnega predsednika zaradi te prepovedi. Interpelant g. dr. Ivan Tavčar je poudarjal, da nemški učiteljski listi še mnogo ostreje in odločneje pišejo kakor pa pohlevni „Učiteljski Tovariš“, in vendar se ni še nobenemu teh listov pripetilo kaj takega.

Zaradi te prepovedi je interpeloval tudi državni poslanec g. dr. Andrej Ferjančič g. ministrskega predsednika. Ta interpelacija se je pa stavila v zadnji seji poslanske zbornice 1897. I.

Par dni po tej seji se snide naš urednik v Knafovih ulicah s tedanjim poslancem narodne stranke g. kuratom Antonom Koblarjem. Ta ga ustavi in mu reče: „Gospod urednik, Ferjančičevo interpelacijo sem tudi jaz podpisal. Ko je dr. Šušteršič to zvedel, je stopil k meni ter mi zakričal v obraz: „Sram Vas bodi!“ Jaz sem se mu pa smejal ter mu odvrnil, da me ni treba ničesar sram biti. „Prav ste storili“ — odgovori naš urednik g. Koblarju. „Verjemite mi, povem Vam prav odkritosrčno“ — nadaljuje naš urednik — „ta boj, ki ga bijemo učitelji, ni naperjen proti č. duhovščini in ne proti cerkvi ali sveti veri, ampak tu se borimo za obstanek. To je zgolj „Kampf um's Dasein“. „I, seveda“, mu odgovori g. Koblar, „o tem je prepričan vsak pameten človek“. Ko ga naš urednik še zahvali na naklonjenosti do učiteljstva, sta se razšla.

Tak nekako je bil ta dvogovor. Takrat je bil č. g. Koblar državni poslanec narodne stranke in kot tak tudi res prijatelj naprednega slovenskega učiteljstva. Danes so razmere drugačne. Narodna stranka je g. Koblarja odslovila. Prestopil je v službo h katoliški-narodni, ali bolje h klerikalni stranki. Prevzel je nalogo, dražiti slovensko napredno učiteljstvo. Seveda ima mnogo pomagačev. „Slovenski List“ ne vleče več, „Slovenec“ tudi malo. V sili žre hudič muhe, pravi pregovor, zato se je treba poslužiti „Domoljuba“. Ta listič prihaja v roke pre-

prostemu, nerazsodnemu kmetiškemu ljudstvu. Naš kmet uprizori lahko tudi punt proti šoli in učiteljstvu, samo nahujskati ga je treba, in v ta namen je „Domoljub“ kaj pripravno orodje. Nahujskati kmeta proti novi šoli in naprednemu učiteljstvu, ta namen je imel pisec strupenega članka, ki ga je priobčil „Domoljub“ v svoji letošnji 19. številki z dne 5. vinotoka. Ta pamflet bi nosil lahko naslov: „Pons asinorum“ štev. II.

Ta učiteljstvo sramotilni spis je bil povod letošnjemu boju med naprednim učiteljstvom in klerikalno stranko. Vzrokov smo imeli dovolj, da bi se že prej oglasili, a ker nam je mir ljubši kakor boj, smo čakali, kar nam je bilo najdlje mogoče; oglasili smo se šele dne 10. vinotoka.

„Domoljub“ je pa že tudi v svoji letošnji 16. številki z dne 17. vel. srpana hujskal in ščuval preprosti narod proti novi šoli in naprednemu učiteljstvu. Ta pamflet, ki bi ga lahko naslovili s „Pons asinorum“ štev. III., se glasi:

„Avstrijski učitelji.

Pri nas je težko nekim ljudem resnico povedati, ker takoj človeka napadejo s psovkami. Pa resnica mora na dan, in ljudstvo mora zvedeti zanj! Zlasti o šoli je treba ljudstvo natanko poučiti, zakaj tisti, ki jo plačuje, mora tudi vedeti, kakšno je to, kar plačuje. V Avstriji vedno očitneje in brezobzirneje nastopajo učitelji proti duhovščini in se oklepajo protikrščanskih strank. Pri nas o duhovnikih v „Narodu“ ravno učitelji najgrše stvari pišejo — seveda brez podpisa. Navadno se okoli kakega mladega učitelja zberó najslabši ljudje cele fare, in on jih vodi potem v boju proti duhovščini, naroča jim brezverske časopise in pijančuje ž njimi. To je žal vedno pogostneje. A še bolj žalostno je, da to ravnanje izvira iz njihove vzgoje; oni, ki jih vodijo, potrjujejo jih v tem delovanju.

O postanku naše šolske postave smo poročali že zadnjič. Pa postava ni zadostovala liberalcem, ampak hoteli so takoj imeti tudi učitelje, ki bi bili delovali v protikrščanskem smislu. Dunajski, tedaj liberalni magistrat, v katerem je bilo veliko judov, je osnoval brezverski pedagogij, na katerem bi se imeli vzgajati mladi ljudje za učitelje, bodisi katoličani, protestantje ali judje. A kdo naj bi vodil to brezversko učiteljišče? Čast tedanjemu avstrijskemu učiteljstvu, ker liberalci niso takrat nobene našli med njimi, ki bi jim bil služil v njih sramotne namene! Poklicali so iz nemške države človeka, ki je tajil nesmrtnost duše, svobodno voljo, da, ki je tajil celó bivanje božje. Ta mož, krščen kot protestant, pa popoln brezverec, se je imenoval Dittes. Predno je pa prevzel službo, je stavil pogoj, da nikdar ne sme duhovnikova noga vstopiti v učiteljišče.

Avstrijski škofje so precej spoznali nevarnost in so l. 1867. poslali cesarju adreso, v kateri pravijo: „Ti nazori so proti veri, proti npravnosti. Šola se ima izpremeniti v zavod za razširjanje nevere. V ta namen se ima učitelj vzgojiti, in širjenje nevere ima biti njegova glavna zasluga. Čim drznejši proti veri, tem vrednejši, da ga negujejo. Da se ta namen doseže, se ima v tem zavodu zanemarjati, kar je sveto in vzvišeno. Ti (liberalci) vedo dobro, da takih nakan ne morejo v celi državi naenkrat vpeljati, a hočejo biti pripravljeni, da vvedó svoje namene, kjer bi se jim prilika ponujala.“

Liberalci so takoj tudi pisali cesarju, češ da jih škofje krivo sodijo. Hinavsko pravijo v tem pismu:

„Ne, Vaše Veličanstvo! Mi nečemo svojega učiteljišča nameniti za to, da bi se učenci privadili zaničevati vse vzvišeno in sveto, nič nam ni tako tuje, kot namen, da bi vzgajali učitelje, ki se veri in нравni sramežljivosti oholo posmehujejo.“

Cesar je na podlagi te adrese dunajskih liberalcev zavrnil pritožbo škofov, in po vzgledu dunajskega učiteljišča so se začele ustanavljati šole za učitelje po celi državi.

Šolstvo nima z vero nič opraviti! tako so dejali liberalci, češ v šoli se o veri ne sme govoriti in učiti se mora tako, da je prav tudi za juda in luteranca. A tega se Dittes in njegovi pristaši niso držali, ampak so šolo rabili za to, da so mlade učiteljiščičke navdali z zaničevanjem vere in jih vzgojili za boj zoper cerkev. Kako je Dittes poučeval o veri, to se dá spoznati iz besed, ki jih je govoril v državnem zboru dne 4. malega travna l. 1874. Rekel je: „Ako bi samostanom ne bilo do stvarij tega sveta, in če bi bili zadovoljni le z nebeško brambo, ki je baje močnejša od svetne, in z darovi nebeškimi, ki so neki važnejši od zemskih darov — ne bi imela zbornica razloga, da bi se ž njimi bavila, in oni bi se izognili vsem prepirom, ako bi se v nebesa odpravili. Tako bi ne bili drug drugemu v zapreko, niti sedaj, niti v bodočnosti. Kar se mene tiče, obetam, da, ako me pot pripelje do nebeških vrat, gotovo najprej pogledam, ako je tam mnogo menihov in popov, in ako bo tako, česar nikakor ne predlagam, (liberalci ploskajo) obetam, da tedaj se rajši obrnem in grem k hudiču, kakor da bi ostal v nebesih z enim samim menihom.“ — Poglejte! Človeku, ki je govoril tako javno v državnem zboru, so izročili liberalci vzgojo avstrijskih učiteljev!

Pa Dittes ni znal mnogo drugega, kakor zabavljati čez vero. Bil je slab učitelj, in njegovo divjanje je začelo kmalu presedati. Liberalci sami so bili prisiljeni, da so mu vzeli službo 12. mal. srpana 1882. Pa Dittes se je norčeval iz njih: „Prekasno! Ako se moji nasprotniki veselijo, da so dosegli, po čemer so hrepeneli, rečem še enkrat: Prekasno! Vi ne morete odstraniti, kar sem jaz napravil. Razsodi bodočnost, katera setev bo bujnejše rasla, ali vaša ali moja. Gotovo je, da na tleh, katere sem jaz obdeloval, je vaša ljulika (verska vzgoja) čisto izkoreninjena in nikdar ne bo več vspevala!“

Res je Dittes mnogo učiteljev izpridil, ki delajo sedaj v njegovem smislu. Večinoma so pristaši socijalne demokracije in nemških nacionalcov. Njihovi listi podlo pišejo zoper vero. Pravijo, da je v brezverski nemško-avstrijski učiteljski zvezi 14.000 učiteljev. Vsak med njimi je neizprosni sovražnik svojega župnika. Zmenjeni so med seboj, da delajo duhovščini povsod ovire in širijo slabe časopise po gostilnah. Sedaj jim je na čelu Jessen, ki je privandral s Pruskega in je sedaj učitelj na neki zasebni protestantski šoli na Dunaju. Ta mož je urednik „Nemško-avstrijskega učiteljskega lista“, iz katerega slovenski „Učiteljski Tovariš“ zajema svojo politično in versko modrost. Veliko člankov, sicer med njimi najslabji, so prestavljeni v glasilo slovenskih učiteljev iz tega lista, ki tako grdo piše, da je predarlski deželni zbor 17. svečana l. 1897. pozval vlado, naj vendar kaj stori zoper nesramno grdenje vere in duhovnikov, ki se šopiri v tem učiteljskem listu. Ta nemški list je n. pr. pisal, da je postava babjeverstvo, da je katoliška vera državi nevarna, da tisti učitelj, ki je prijatelj duhovnikov, nima

več človeškega dostojanstva itd. Vedno zahteva povišanja plače učiteljem in pravi, da naj učitelji vedno pristopijo le k tisti stranki, ki jim hoče plačo zvišati, naj bo stranka kakoršnakoli.

Proti tem brezverskim učiteljem pa vstaja že med učitelji samimi krščanska stranka. Počenjanje socijalnodemokratskih učiteljev proti krščanskim je sicer skrajno podlo in žaljivo, vendar se dobé tudi med učitelji še možje, ki se ne zmenijo za psovke nasprotnikov, ampak snujejo krščanska učiteljska društva in izdajajo krščanske šolske liste. Prvi med njimi je dunajski učitelj Moser, ki nevstrašeno brani krščansko vzgojeslovje. Letos dne 25. mal. srpana so praznovali drugi shod katoliških učiteljev v Dornbirnu. Zborovalo je okolo 900 učiteljev, 300 katehetov in 400 mož posvetnega stanu, ki pospešujejo katoliško gibanje. Na tisoče ljudstva je pozdravljalo katoliške učitelje!

Žal, da naši slovenski učitelji še nimajo krščanskega društva in krščanskega lista. Njihova „zveza“ je liberalna, njih glasilo prepisuje svoje nazore iz najslabših nemških listov, ki jih pišejo brezverci, judje in protestantje. Naši učitelji komaj vedó, da izhajajo izvrstni nemški krščanski šolski listi.

In vendar so tudi med slovenskimi učitelji še krščanski možje, ki jim podlo pisarjenje njihovih liberalnih tovarišev ni všeč! Ali se nihče med njimi ne upa streti liberalnih okov?

Slovenski starši! Vi pa pazite dobro na šolo, in pri volitvah ne dajte nikomur svojega glasu, kdor vam prejslovesno ne obljubi, da bo delal za versko šolo!“

Čudom se čudimo, da ta dva „Domoljubova“ članka nista bila konfiskovana!

Kdo neki jih je pisal? To ni težko uganiti. „Škofovski sluga“ — da govorimo s Koblarjem, niso menda tega storili, pač pa more biti tako zloben in tak zaklet nasprotnik učiteljstva le kak hlapec „škofovskih slug“ — da se zopet izrazimo s Koblarjevimi besedami.

Kaj nam je storiti?

Boj „Domoljubu“ in pokažimo — po Koblarjevem nasvetu — „da zna dolgoušec tudi krepko — brcniti nazaj! Solidaren protest vsega učiteljstva bi bil na mestu!“

Jezikov nauk v prvem šolskem letu.

(Jakob Dimnik.)

22. vaja.

Peč.

Peč.

(Popis.)

Peč je sobna oprava. Imamo lončene in železne peči. Spodnji del peči se imenuje podstavek; na njem stoji iz ilnatih plošč sestavljena omara; tu je prostor za ogenj. Nad tem prostorom za ogenj je nastavek. V nastavku so cevi, skozi katere gre dim in saje v dimnik. Peč nam greje sobe, pa tudi kuhamo v nji. Kakšna je pekovska peč? Kako se imenuje peč, v kateri žgemo apno, opeko? Imamo tudi peči, v katerih se iz jajec košnjih valé piščeta. To so valivnice.

Trdosrčni mož.

(Pripovedka.)

Nekega mrzlega zimskega dne potrka ubogi mož na vrata bogatega posestnika. „Oh“, pravi ves premrazen in premrti mož, „prosim, dovolite mi, da se nekoliko pogrejem pri gorki peči.“ „Poberite se“, pravi trdosrčni gospodar, „sicer naščujem pse v vas.“ Žalostno je korakal ubogi mož od hiše.

Ponoči pade kos gorečega oglja iz peči. V bližini je bila slama. Slama se uname, in hipoma je bila vsa hiša v ognju. Žalostno zdihne trdosrčni mož: „To je kazen božja, kar nisem siromaku dovolil, da bi se grel pri peči.“

Otroci, bodite vedno usmiljeni do revnih in trpečih ljudi. Jezus pravi: „Kar ste enemu mojih dobrega storili, to ste meni storili.“

Uganka.

Ako sem topla, je zunaj mrzlo,
potem me obišče mladó in staró.

Ptiček.

(Glej Slavček II. stran 13!)

Iskanje glasu i. t. d.

*23. vaja.**J — j.**Jabolko.*

(Popis.)

Jabolko je sad, ki ga rodi jablana. Jabolko je skoraj okroglo, vendar je spodnji del širši kakor zgornji. Spodaj in zgoraj ima jabolko po eno jamico. V zgornji jamici je muha, v spodnji pa pecelj. Jabolko ima lupino (olupke); ta je zdaj zelena, zdaj rdeča, zdaj rumena, zdaj rdeča in rumena. Pod olupkom je sočnato meso. V sredi so v luščinah pečki. Ker ima jabolko pečke, zato je pečkasto sadje. Zrela jabolka imajo črno-rjave pečke, nezrela pa zelenkasto-bele. Jabolka jemo sirova, kuhana, pečena in posušena. Iz jabolk se nareja tudi sadni mošt. Kako? Jabolka dozore navadno v drugi polovici poletja. Nezrelih jabolk ne smemo jesti, ker so nezdrava.

Ubogljivi otrok.

(Pripovedka.)

Jerica, ki je zelo rada jedla jabolka, je našla nekoč nekaj jabolk pod jablano. Pobrala jih je, a ni si jih pa upala jesti, dokler ne dobi dovoljenja od staršev.

Njen brat, ki je stal poleg nje ter bi jabolka rad jedel, ji prigovarja, da naj le je jabolka, saj so zrela. Jerica mu odgovori: „Tudi če so zrela, vendar jih ne smem jesti, dokler nimam dovoljenja od staršev.“

Jerica nese jabolka k materi in pravi: „Ljuba mati, ali smeja z bratcem ta-le jabolka pojesti?“ „Ne“, pravijo mati; „pobirati smeš jabolka, jesti pa ne; bom že jaz dala tebi in bratcu boljših in bolj zrelih jabolk.“

Jerica je bila vesela, da je bila pokorna svojim staršem.

Seničja tožba.

(Glej Slavček II. stran 18!)

Iskanje glasu i. t. d.

*24. vaja.**G — g.**Grablje.*

(Popis.)

Grablje so kmetijsko in vrtnarsko orodje. Imajo dolg, lesen in okrogel držaj, ki se imenuje grabljišče. Koncem grabljišča po črez so čeljusti. Čeljusti imajo luknje, v katerih se nahajajo leseni klini, zobje imenovani. Nekateri grablje imajo pa železne čeljusti in železne zobe. Grablje rabi vrtnar, da zravna ž njimi s peskom posute poti. Tudi kmet rabi grablje, da ž njimi pograbi listje v gozdu, seno na travniku i. t. d. (Pri tej priliki se omeni lahko tudi brana ter primerja z grabljami.)

O, grde grablje!

(Pripovedka.)

Gregec ni bil priden učenec; same dvojke je nosil domu. Ljubša, kakor šola in knjige, mu je bila slaba tovaršija ter se raje potepal, mesto, da bi šel v šolo. Starši ga dajo zaradi tega v šolo v tuje mesto. Pa tudi tu se ni Gregec nič bolje učil. Nekaj se je pa le navadil v tujem mestu, namreč: zaničevati svoj slovenski materni jezik. Ko pride domu, ni hotel skoraj nič več slovenskega jezika razumeti, vedno je hotel kazati svojo učenost s tujim jezikom, dasi je znal samo nekaj besedij.

Nekega dne gre Gregec z domačimi delavci na travnik. Delavci so grabili seno, Gregec je pa brez dela pohajkoval po travniku. Po naključju stopi na grablje, ki so ležale na tleh. Ker je stopil grabljem na čeljusti, se vzdigne grabljišče ter udari Gregca tako močno po nosu, da se mu curkoma pcedi kri. „O, grde grablje!“ — zavpije Gregec tako glasno, da se mu vsi delavci začno smejati, ker je tako hitro poznal grablje, katerih imena poprej ni hotel vedeti.

Pomnite: Kdor svoj materni jezik zaničuje, ta zaničuje tudi svojo mater; ne zatajite nikdar in nikjer svojega maternega jezika in ne sramujte se ga!

Kdo sem?

(Glej Slavček II. stran 7!)

Slovenec sem.

(Memoriranje.)

Slovenec sem!

Tako mi je dejala,
ko me je mati pestovala;
zatorej dobro vem:
Slovenec sem!

Slovenec sem!

Jaz ljubim očetnjavo,
gorim za njeno čast in slavo;
kar čutim, to povem:
Slovenec sem!

Slovenec sem!

Od zibeli do groba
ne gane moja se zvestoba,
da vsekdar reči smem:
Slovenec sem!

Jakob Gomilšak.

25. vaja.

Fižol.

(Popis.)

Fižol raste na polju in tudi na zeliščnem vrtu. Ta fižol zraste visoko ter se ovija po palicah, katere postavimo poleg njega. Zrnje fižolovo je v luščinah — strokih, katere moramo oluščiti. Zrnje je razne barve. Fižol je tečna jed za zdrave ljudi.

Ošabna pšenica in ponižni fižol.

(Pripovedka.)

Ako opazujemo po nevihti polje, vidimo, da je pšenica vsa črna in osmojena. Čujte, zakaj!

Na polju raste različno žito. Posebno bogato obrodi rž ter se klanja, kolikor težja je, v pobožni ponižnosti. Na polju raste pa tudi pšenica, katera se pa noče klanjati, ampak ošabno nosi svoje klasje.

„Jaz sem pač tako bogata kot rž“, reče prevzetno, razven tega sem veliko lepša, čemu bi se torej klanjala?“

Pride pa hūda nevihta. Vse poljske cvetice pripognejo ponižno svoje glave, medtem ko vihar čez nje buči, le pšenica še vedno nosi ošabno svojo glavo. „Pripogni svojo glavo, kot mi!“ pravi ponižni fižol, ki rase poleg nje. „Sedaj pride angelj viharja, on ima peruti, katere segajo od oblakov do tal, ter te bo pokončal.“ „Ne maram se klanjati“, pravi pšenica.

„Klanjaj se“ in ne glej v blisk, kadar se odpro oblaki“, pravi zopet fižol in ž njim vse druge poljske rastline. Celo ljudje ne smejo tega storiti, zakaj v blisku se vidi lahko Božje oko, kateri pogled pa ljudi oslepi.

„Sedaj pa hočem navlašč v nebesa gledati“, pravi pšenica in res tako stori.

Ko nevihta neha, je ponižni fižol in ž njim vse rastline, okrepečan od dežja. Pšenica pa je od bliska vsa osmojena ter je postala mrtev pepel.

Pšenica je bila ošabna in prevzetna, zato je bila uničena.

Pomnite: Prevzetnost se povsod spotika, sramota se za njo pomika.

Tri cvetice.

(Glej Slavček I. stran 9!)

Kmet.

(Glej Slavček I. stran 14!)

Setev.

(Glej Slavček I. stran 16!)

Iskanje glasu i. t. d.

Književnost in umetnost.

Dva slovenska koledarja za leto 1900 je izdal in založil g. J. Petrič v Ljubljani. Stenski koledar, ki ima poleg vsakega dneva še prazen prostor, kamor se lahko zapiše karkoli, stane 25 kr., po pošti 28 kr. Skladni koledar, ki ima ob vrhu lepo kolorirano sliko Blejskega jezera, stane 60 kr., s poštnino 65 kr. Oba koledarja priporočamo slovenskemu učitelstvu kar najtopleje.

„Popevčice milemu narodu“. — II. zvezek. Gosp. Anton Hribar (Korinjski) je izdal že drugi zvezek svojih poezij. Hribar je znan pesnik v D. in Sv., ki je ustvaril zlasti na epiškem polju že marsikaj lepega. V njegovih pesmih se dobi mnogo takega, kar človeku ugaja. Knjižico priporočamo vsem tistim, ki radi čitajo tisto vrsto poezij, katero podaja Hribar. Kakor prvi, je tudi 2. zvezek, ki je izšel v tiskarnici Drag. Hribarja v Celju, prav eleganten skozi in skozi tako, da knjižica diči mizo v vsakem salonu. Vezan iztisk stane s poštnino vred 1 gld. 60 kr.; broširan 1 gld 10 kr.

Zabavna knjižnica za slovensko mladino. Marljivi mladinski pisatelj, g. učitelj Anton Kosi v Središču, je izdal osmi zvezek omenjene knjižnice, ki obsega več prav primernih pesem, povesti, pravljic in kratkočasnic ter bo gotovo zelo dobrodošla šolskim vodstvom, mladini in nje prijateljem. Cena knjižici je samo 15 kr.

Varalica. Vesela igra u 4 slike. Za diletantsku pozornico priredio Stjepan Širola. Sisak. Naklada tiskare J. Dujaka. 1899. Svezak I. Cijena 20 novč.

Naši dopisi.

Iz Ljubljane. (Vdovsko učiteljsko društvo.) Vdovsko učiteljsko društvo v Ljubljani je imelo letošnji občni zbor dne 5. vinotoka v prostorih II. mestne deške šole. Po sv. maši, katera se je brala ob 8. uri, je otvoril predsednik Juraj Režek zborovanje, omenjajoč, da se je predsedništvo ob priliki žalostne smrti Nj. Veličanstva cesarice Elizabete poklonilo Nj. ekscelenci deželnemu predsedniku g. baronu Heinu, izražajoč globoko žalost ob tem dogodku ter prejelo potem z najvišjega mesta zahvalo, katero predsednik prečita članom-zborovavcem.

Potem je prebral g. tajnik A. Kecelj svoje poročilo, ki se glasi tako-le:

Slavni občni zbor! Lanski občni zbor je bil 15. kimavca v telovadnici II. mestne 5razredne deške ljudske šole. V društveno vodstvo so bili izvoljeni: Juraj Režek, predsednik; Jakob Dimnik, podpredsednik; Jožef Cepuder, blagajnik; Alojzij Kecelj, tajnik in odborniki: Jernej Čenčič, Jakob Furlan, Anton Javoršek, Avgust Kleč in Janko Žirovnik. — Preglednikom računov so bili izbrani: Fr. Bahovec, Fr. Črnagoj in Fr. Schiffrer.

Dne 19. kimavca 1898 je naše društvo kondoliralo po Nj. ekscelenci deželnemu predsedniku baronu Viktorju Heinu povodom smrti Nj. Veličanstva cesarice Elizabete, dne 2. grudnia 1898. pa je čestitalo istim potom Nj. Veličanstvu cesarju Francu Jožefu I. k redkemu jubileju Njegovega 50letnega vladanja, izražujoč Mu obenem neomajno vdanost in pokorščino. Za ta izraz lojalnih čutil je prejelo vdovsko društvo to-le najvišjo zahvalo:

„Vsled Najvišjega povelja Njega c. in kr. Apostolskega Veličanstva mi je naročil Njega ekscelencija gosp. ministrski predsednik, da naznanjam čast. predsedništvu Najvišjo zahvalo za Njega c. in kr. Apostolskemu Veličanstvu povodom Najvišje vladarjeve 50 letnice poklonjen izraz zrestobe in vdanosti.

V Ljubljani, 16. grudnia 1898.

C. kr. deželni predsednik:
Hein s. r.“

Došle vloge so se reševale deloma upravnim potom, deloma potom okrožnic ali pa v sejah. Seje so bile 19. kimavca in 20. listopada 1898, ter 20. malega travna in 13. mal. srpana 1899. l.

K društvu je pristopil v tem letu samo Frančišek Gärtner, učitelj v Kranju.

Umrli so trije letnine oproščeni člani, in sicer: vpo-kojeni šolski ravnatelj v Ljubljani Leopold Belar, vpo-kojeni nadučitelj na Vačah Fr. Peruzzi in vpo-kojeni nadučitelj v Ribnici Jožef Raktelj. Tem bivšim pionirjem na poprišču snovanja našega toliko blagodejnega društva bodi rahla zemlja slovenska! — Prirasla je ena vdova, namreč gospa Marija Belar.

Društvo šteje z današnjim dnevom 22 letnine oproščenih in 95 letnino plačujočih članov ter podpira 18 vdov in 25 sirot.

Končno naj še omenim, da se je odbor v svojih sejah mnogokrat bavil z društvenimi dolžniki, ki po veliki večini ne store svojih dolžnosti bodisi glede povračila, bodisi glede rednega vplačevanja obresti. Ti se uljudno vabijo, da v prihodnje natančno izpolnjujejo svoje obljube v prospeh in napredek tega dobrodelnega našega društva.

Za tajnikom je poročal g. blagajnik J. Cepuder o društvenem gmotnem stanju. Da se čč. gg. čitatelji „Učit. Tovarisa“ temeljiteje pouče o društvenem stanju, naj blagovolijo tukaj prečitati to poročilo v celoti:

Slavni zbor! Zopet smo se sešli, da pregledamo delovanje in poslovanje za nas gotovo najimenitnejšega društva v ravnokar minolem letu. Kar se tiče gmotnega stanja, smo zopet storili korak na bolje, dasi ta korak ni tako velikanski, kakor je bil navadno v prvih letih društvenega obstanka, ko še ni bilo vdovam in sirotam izplačevati takih pokojnin, oziroma vzgojnin, kakor dandanes. Vendar bolje naprej nego nazaj.

Kako se je gibalo in kako je poslovalo naše društvo v ravnokar minolem letu, so razvideli čč. gg. člani že itak iz doposlanega jim letnega poročila, katerega so natančno pregledali in odobrili v to voljeni pregledniki. Da si pa še natančneje ogledamo in — ako treba — pojasnimo ves denarni promet minolega leta, vam hočem še enkrat omeniti dohodke in troške ter sploh denarno stanje našega društva koncem prvega polleta — to je 1. mal. srpana 1899.

Na letnini se je vplačalo 576 gld. v resnici 572, ker je en član vplačal 4 gld. še za lansko leto.

Na pristopnini smo prejeli letos manj nego prejšnja leta, ker je pristopil na novo le en član, drugi pa so v obrokih vplačevali svojo zaostalo pristopnino ter vposlali skupnih 140 gld. 25 kr.

Vračila štirih društvenikov znašajo 81 gld. 10 kr.

Obresti od raznih posojil in 23 vrednostnih popirjev smo prejeli v minolem letu 1889 gld.; obresti od državnih popirjev se navadno ne izpreminjajo.

Drugi dohodkov, kakor vrnene kolekovine, blagajničnega ostanka in iz hranilnice vzetega ali prenešenega je bilo 2421 gld. 54 kr., torej skupaj: 5107.89 gld.

Troški: Vdovam, katerih je bilo v minolem letu 18 — ena je prirasla — smo izplačali 1640 gld., 25. sirotam pa 824 gld. ali skupaj: 2464 gld.

Že večletna izredna podpora v znesku 100 gld. se je tudi za minolo leto dovolila gdč. Marici Praprotnikovi, dvema sirotama pa je odbor med letom dovolil 30 gld. podpore — eni 20, drugi 10 gld.

Razne društvene potrebščine, kakor upravna režija, pristojbinski namestek, ali društveni davek in dostavnina, so znašale 126 gld. 40 kr.; enemu društveniku pa se je posodilo 100 gld., katere bo vračal v obrokih, med tem pa po 5% obrestoval.

Naložilo se je na novo 2250 gld. na knjižico štev. 9211 v domačo mestno hranilnico.

Ako sedaj seštejemo troške in dohodke ter privzamemo sem še blagajnični preostanek minolega leta 37 gld. 49 kr., vidimo, da krijejo troški dohodke v številu 5107 gld. 89 kr., in da je imelo društvo v ravnokar minolem letu denarnega prometa: 10.216 gld. 78 kr.

Društvene imovine koncem društvenega leta 1899. je bilo:

23 državnih vrednostnih popirjev v skupni nominalni vrednosti 45.750 — gld.

Knjižica mestne hranilnice, štev. 989 dne 1. mal. srpana 1899. 1.412.43 „

Knjižica mestne hranilnice, štev. 9211 dne 1. mal. srpana 1899. 7.406.78 „

Privatna pisma devetih društvenikov 631 — „

Blagajnični ostanek minolega leta 37.49 „

Elizabetina ustanova z obrestmi 208 — „

Skupaj 55.445.70 gld.

Mimo izkazane vsote minolega leta 55.306.60 „

Prirastek 139.10 gld.

Ko se je i to poročilo brez ugovora vzelo na znanje, se je vršila volitev odbora za bodoče leto. Na predlog člana Malenška ostanejo vsi dosedanji odborniki, in sicer: Predsednik Juraj Režek, namestnik Jakob Dimnik, blagajnik Jožef Cepuder, tajnik Alojzij Kecelj. Odborniki pa so: Jernej Čenčič, Jakob Furlan, Anton Javoršek, Avgust Kleč in Janko Žirovnik. Pregledniki društvenih računov so: Francišek Bahovec, Francišek Črnagoj in Francišek Schiffrer.

Ker ni bilo posebnih predlogov, je predsednik zaključil občni zbor.

Iz goriškega okraja. V odgovor gg. dopisnikom „Učit. Tovarisa“ z dne 1. listopada t. l. štev. 30. in „Potopnika“ 25. vinotoka t. l. štev. 20. V zavrnitev neistinitih poročil priobčim doslovno „Zapisnik“ glavnega zborovanja, kakor sledi z nekaterimi potrebnimi pojasnili.

Zapisnik glavnega občnega zbora učiteljskega društva za goriški okraj, dne 5. vinotoka 1899.

Navzočih je bilo 38 članov ter kot gost g. Jug, učitelj na Colu.

Dnevni red zborovanja je bil sledeči:

1. Pozdrav predsednikov.
2. Poročilo tajnikovo.
3. Poročilo blagajnikovo.
4. Volitev novega društvenega vodstva.
5. Morebitni predlogi in nasveti.

1. G. predsednik T. Jug otvori zborovanje ob 9^{1/2} uri ter srčno pozdravlja navzoče. Predstavi na to in pozdravlja novega g. c. kr. okrajnega šolskega nadzornika Fr. Finšgerja. Slednji se toplo zahvali ter obeta, da bode deloval vedno na podlagi zakona v korist šolstvu ter podpiral delovanje učiteljstva. — Gosp. predsednik ga prosi, naj bi se pri nadzorovanju oziral tudi na krajevne razmere, ker povsod ni mogoče imeti enakih uspehov ravno radi teh razmer. — Novi gospod nadzornik to obljubi.

2. Gosp. tajnik Ig. Križman poroča o društvenem delovanju minolega leta. Omenja posebno korakov, ki jih je storilo društvo v izboljšanje žalostnega gmotnega stanja goriškega učiteljstva. Poroča je tudi o ustanovitvi deželnega učiteljskega društva, o zborovanju „Zaveze“ itd.

Poročilo tajnikovo se vzame na znanje, a oglasi se k besedi g. nadučitelj Bajt, ki poroča o prošnji, ki jo je izročilo učiteljstvo ajdovskega okraja g. namestniku, ko je bil v Ajdovščini. Namestništvo je odstopilo omenjeno prošnjo deželnemu odboru, a ta nam ne more pomagati, ker ni deželnega zbora. Upali smo, da stori namestništvo, ozirom slavna vlada kaj za nas preko deželnega zbora s tem, da bi dala okrajem pomoč, da bi ti začasno z dokladami olajšali učiteljstvu bedo, a to se ni zgodilo. — Poročilo se vzame z obžalovanjem na znanje.

3. Temu je sledilo poročilo blagajnikovo, iz katerega je razvidno, da ima društvo precej škode radi ponesrečenega koncerta pri zborovanju „Zaveze“, kateri koncert nam bi bil deloma pokrnil troške za priprave zborovanja. — Poročilo se odobri.

G. Križman opomni tu, da je dala goriška „Čitalnica“ brezplačno svoje prostore na razpolago o priliki zborovanja „Zaveze“, za kar naj se izreče zahvalo čitalniškemu odboru ter naj se naprosi v ta namen navzočega društvenega častnega člana g. ces. svetnika Vodopivca kot predsednika „Čitalnice“, da sporoči na pristojnem mestu to zahvalo. — Sprejeto z oduševljenjem, in gospod svetnik Vodopivec obljubi, da stori to z veseljem. Na to so bili izvoljeni pregledovavcem računov gg. Čenčič, Pavlin in Širok.

4.) Prišla je na vrsto volitev odbora. Gospodična Jelšek se oglasi k besedi ter predlaga, naj se izreče bivšemu odboru zahvala in priznanje za njegovo delovanje. — Sprejeto soglasno. — Pri volitvi je bilo oddanih 38 listkov. Izvoljeni so bili sledeči gg.: T. Jug s 36., J. Križman s 35., Bajc z 31., Furlani z 27., Lavrenčič s 25., Bajt z 21 in Strnad z 19. glasovi. — G. Bajt se izvolitvi odpove, in en odbornik ni dobil absolutne večine. Ožja volitev bi se morala vršiti med gospodom Možino in Čenčičem, a se oba odpove. — Tretji, ki je prišel v poštev, je bil g. Širok; tudi on se

odpove, a se odpoved ne sprejme in je bil izvoljen v odbor per acclamationem. — G. svetnik Vodopivec predlaga, naj se izvoli mesto odstopivšega g. Bajta v odbor gospodična Doljak. Izvoli se omenjeno gospico per acclamationem.

Ker nima izmed namestnikov za odbornike nihče absolutne večine, se izvolé namestnikom per acclamationem gospodje Vižintin, Urbančič in Lukančič.

5. K besedi se oglasi g. J. Križman. Govori o lažnjivih poročilih v raznih klerikalnih časopisih glede izvolitve častnim članom „Zaveze“ gospodov dr. Tavčarja in J. Hribarja. Učiteljstvo naj ponovno pokaže, da se popolnoma ujema s to izvolitvijo s tem, da izrazi svoje zadovoljstvo na tej izvolitvi. — Gosp. svetnik Vodopivec pravi, da se sicer ujema z vsebino predlogovo, a da se mu zdi nepotreben, ker so že delegati govorili enoglasno; kar smo torej enoglasno izvolili, je in ostane vzlic vsem lažem v listih. Predlaga, naj se preide mimo tega predloga. G. Mlekuš priporoča toplo Križmanov predlog. Predsednik da na to na glasovanje najprej predlog gospoda svetnika Vodopivca, ki je bil odklonjen, na to pa predlog g. Križmana, ki je bil sprejet soglasno.

Besede poprosi g. Možina, ki predlaga, naj se izvoli g. P. Medveška družvenim častnim članom. Utemeljuje svoj predlog (mnogo zborovavcev odide) ter opisuje zasluge omenjenega gospoda, ki jih ima za učiteljstvo. Opravičuje ga tudi radi njegovega nastopa v politiki, češ, da so ga v to silile žalostne gmotne razmere. (Sliši se ugovarjanje. Vsi člani, izvzemši kake 4 ter predsednika in zapisnikarja odidejo.) G. Bajc pride v sobo ter konstatuje nesklepčnost zborovanja. G. Bajt prosi predsednika, naj da poklicati zborovavce. Ker se nihče ne odzove, zaključi predsednik zborovanje.

Anton Kutin,
zapisnikar.

Razsodnemu čitatelju ni treba komentara k temu zapisniku. Ta priča, da je učiteljstvo goriškega okraja popolnoma zadovoljno s postopanjem in delovanjem družvenega odbora. Dovolj jasno govore številke. Od 38 zborovavcev, kateri so oddali svoje listke pri novih volitvah v družveni odbor, je prejela uprav „petolizna in poklonaželjna trojica, katera je s solzami v očeh prosila milosti novoimenovanega gospoda c. kr. okrajnega šolskega nadzornika“ (sic!), 36, 35 in 31 glasov!

Vsi zborovavci, razen znane četvorice, so zapustili zborovalno sobo pri utemeljevanju predloga, da bi se g. Medvešku podelilo častno članstvo našega društva.

Temu činu ni bila vzrok zavist in sovraštvo, temveč zavednost in značajnost vsega učiteljstva, katero ve ceniti svojega starega zaslužnega tovariša, katerega mnogoletnih zaslug nočejo priznati častivci in somišljeniki gospoda Medveška. S tem, da so zborovavci zapustili zborovalno sobo, so pokazali dovolj jasno, da se s predlogom ne strinjajo in da se nočejo prepirati in rušiti sloge goriškega učiteljstva.

Izstopila je iz društva le trojica članov, ker so bili ogorčeni, da so tako sijajno propadli s svojim predlogom.

Ig. Križman,
tajnik učiteljskega društva.

Vestnik.

Cesarja Franca Jožefa I. jubilejska ustanova za učiteljske sirote na Kranjskem: Gospod M. Kalan, nadučitelj v Št. Petru na Notranjskem, 1⁸⁰ gld.

Učiteljski konvikt: G. Ivan Majaron, trgovec in posestnik v Borovnici, 5 gld. namesto venca na krsto svojemu nepozabnemu stricu Antonu. — G. Črnagoj, 2 gld., namestu venca svoji umrli sestri. — Namesto venca na grob rajni materi c. kr. okrajnega šolskega

nadzornika g. A. Žumra so darovali: G. Peter Mayer, gostilničar in posestnik v Kranju, 10 gld.; Mayerjevi gostje 6 gld.; g. Karol Florijan, trgovec v Kranju, 5 gld.

God pokojne cesarice so praznovale vse šole dne 18. t. m. Ta dan ni bilo pouka.

Osobna vest. Učitelj na pripravnici v Kastvu, gosp. Ivan Bunc, je imenovan začasnim okrajnim šolskim nadzornikom za slovenske šole v pazinskem in poreškem okraju v Istri.

Tretja mestna šola. Visoki c. kr. deželni šolski svet je dogovorno z deželnim odborom dovolil v svoji zadnji seji ustanovitev tretje mestne deške petrazrednice.

Na Tirolskem so predlagali pri letošnji deželni učiteljski konferenciji, da bi se uvedla v šolo zopet palica. Predlog ni bil sprejet. Čudno, da ne predlagajo škorpionov; kaj takega bi bilo na Tirolskem kmalu mogoče.

† **Miroslav Vičič**, župan postojnski, je dne 11. t. m. umrl v Postojni. Blagi pokojnik je bil napreden mož, prijatelj učiteljstva ter ima poleg g. Al. Kraigherja največje zasluge za zgradbo novega šolskega poslopja v Postojni. Mir in pokoj njega blagi in plemeniti duši!

V Postojni je izvoljen županom gospod Jožef Dekleva, napreden mož in prijatelj nove šole in naprednega učiteljstva.

Vsem slavnim šolskim vodstvom na Kranjskem! Slavno šolsko vodstvo se najuljudneje prosi, da sporoči: a) Ako ima vse tamošnje učiteljstvo prosto stanovanje? b) V slučaju, da ga nima, koliko odškodnine dobiva zato, ali je sploh ne dobiva. c) Koliko plačuje tamošnje učiteljstvo, ki nima prostega stanovanja, za taisto? Odgovor na te točke naj se zanesljivo pošlje vsaj do 1. grudna t. l. podpisane predsedništvu.

V Planini, 15. listopada 1899.

Ivan Šega,
t. č. tajnik.

Jožef Bénédek,
t. č. predsednik.

Naznanilo.

Zavoljo nesklepčnosti občenega zbora podpisanega društva z dne 5. vinotoka 1899. niso starejši gg. člani za tekoče leto 1899/1900. članarine oproščeni. Ti se uljudno vabijo, naj v smislu § 10. družvenih pravil pravočasno vpošljejo članarino za omenjeno društveno leto.

Odbor „Društva v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam na Kranjskem“.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 1471

o. šol. sv. Na trirazrednici v Veliki Dolini se razpisuje učiteljska služba s postavnimi dohodki v stalno ali začasno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje za to službo naj se predpisanim potom do 30. listopada t. l. vlagajo tu-sem.

C. kr. okrajni šolski svet v Krškem, dne 9. listopada 1899.

Št. 1479

o. šol. sv. Na dvorazrednici v Sv. Križu pri Kostanjevici se razpisuje služba učitelja s postavnimi dohodki v stalno ali začasno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se vlagajo po predpisanemu potu do 30. listopada 1899. l. tu-sem.

C. kr. okrajni šolski svet v Krškem, dne 11. listopada 1899.

Listnica uredništva:

Na Tolminsko: Prihodnjič! Na Goriško: Takisto! Živili!

Listnica upravnštva:

Dolžnike opozarjamo, da store svojo dolžnost.

Izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stane za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. Udje „Slovenskega učiteljskega društva“ plačajo na leto 3 gld. naročnine in 1 gld. udnine. — Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati odgovornemu uredniku (uredništvu) v Ljubljani, Šubičeve ulice št. 3; naročnino pa prejema g. Francišek Črnagoj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Oznanila in poslanice se računajo za celo stran 15 gld., pol strani 8 gld., 1/3 strani 5 gld., 1/4 strani 4 gld., 1/8 strani 2 gld.; manjši inserati po 10 kr. petitvrsta. Večkratno objavljanje po dogovoru. Priloge poleg poštnine še 3 gld.